

Mezigenerační přenos domácího a genderově podmíněného násilí

1. KVANTITATIVNÍ VÝZKUM SE ZÁSTUPCI ŠIROKÉ VEŘEJNOSTI

Sběr: červenec–říjen 2023

Metoda sběru dat: online – sociální sítě, partnerské organizace, (veřejné) osobnosti s vazbou na osoby se zkušeností s DN

Strategie výběru: zachycení osob se zkušeností s DN (v jedné i více životních etapách), bez zkušenosti s DN

Cíl: mapovat mechanismy přenosu DN porovnáním skupin dle zkušenosti s DN

Transgenerační přenos byl v minulosti hlouběji zkoumán spíše v souvislosti s přenosem traumatu spojeným s holocaustem. Postupem času se ukázalo, že přenos traumatu je přítomný i v případě domácího násilí, kdy jeden ze zásadních faktorů (avšak ne jediný) je způsob, jakým rodiče nebo starší členové rodiny modelují chování vůči násilí a konfliktům. Pokud děti vyrůstají v prostředí, kde jsou násilné vzorce chování normalizovány nebo akceptovány, mohou tyto vzorce internalizovat a přenést je na své vlastní vztahy.

Cílem výzkumu bylo poskytnout věrohodná a přesná data týkající se mezigeneračního přenosu násilí v rodinách. S ohledem na cíl využíval tzv. smíšený metodologický přístup, tedy kombinaci kvalitativní a kvantitativní metodologie, což umožnilo vzájemné

propojení různých aspektů výzkumu. Výsledkem takového propojení je větší validita a reliabilita získaných dat. Výzkum rovněž poskytl důležitou datovou základnu, která může být použita pro osvětové aktivity, včetně kampaně zaměřené na změnu stereotypů a postojů k domácímu násilí.

Výzkum je kritickým krokem k lepšímu porozumění mezigeneračního přenosu domácího násilí v českých domácnostech. Výsledky přispějí nejen k identifikaci této problematiky, ale také k vyvození konkrétních opatření a strategií, které by mohly vést k jejímu přerušení. Vědecký přístup projektu a důkladná metodologie zajišťují věrohodnost a kvalitu získaných dat, což je klíčové pro úspěšnou prevenci domácího násilí v mezigeneračním kontextu.

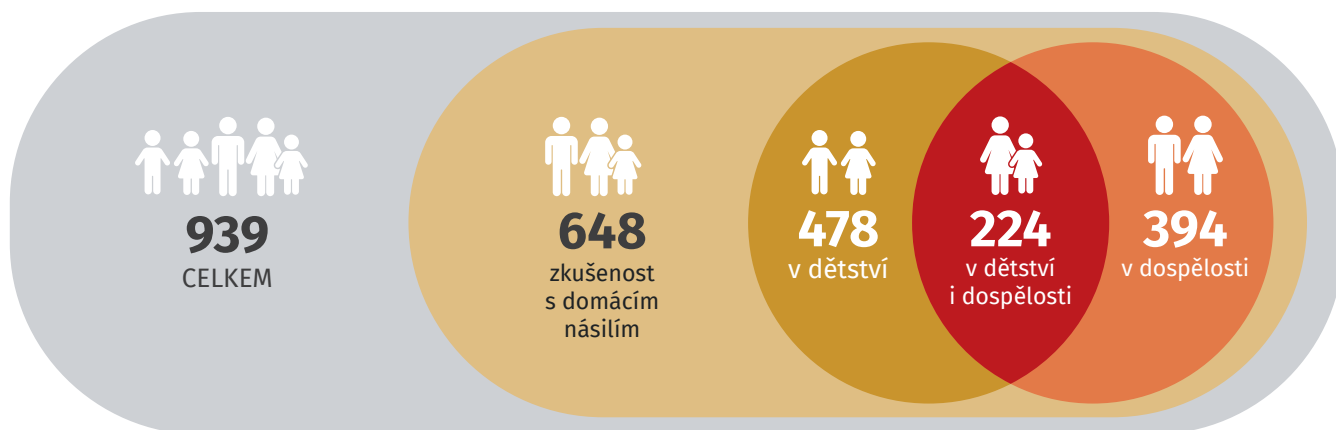
CO JSME ZJIŠŤOVALI?

- Důvěra ve veřejné instituce/úřady
- Přítomnost sociálně patologických jevů v rodině
- Partnerské vztahy a komunikace v rodině
- Citlivost k projevům násilí v rodinném soužití
- postoje k násilí mezi lidmi
- informovanost o tématu domácího násilí
- Hodnocení politiky boje proti domácímu násilí
- Sociodemografický profil

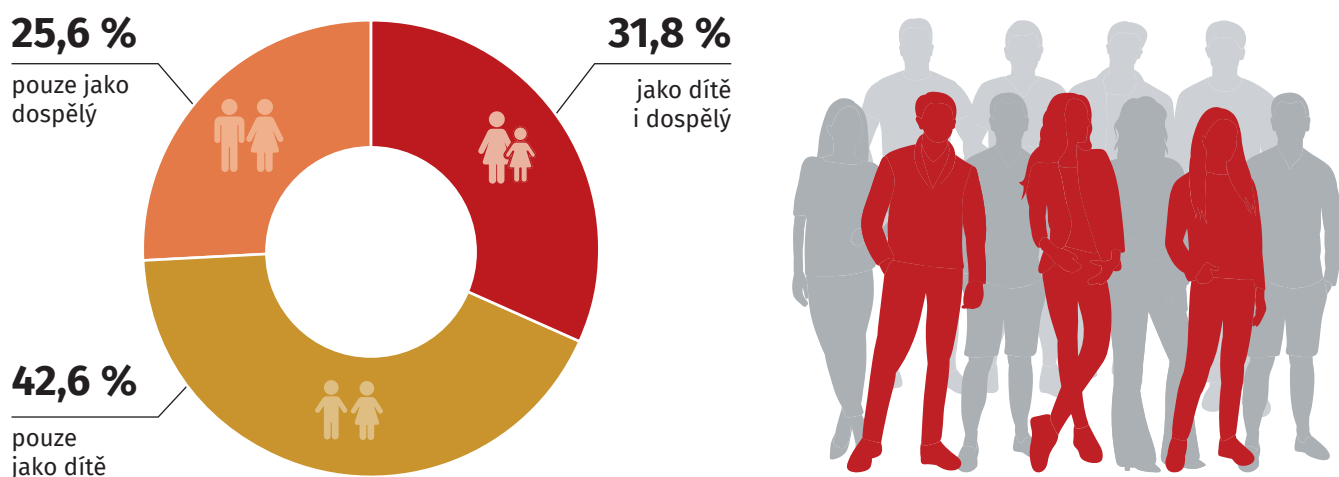

IDENTIFIKACE SKUPINY S MEZIGENERAČNÍM PŘENOSEM DOMÁČÍHO NÁSILÍ

GRAF 1. VÝZKUMNÝ VZOREK – CHARAKTERISTIKA RESPONDENTŮ DLE ZKUŠENOSTÍ S DOMÁČÍM NÁSILÍM

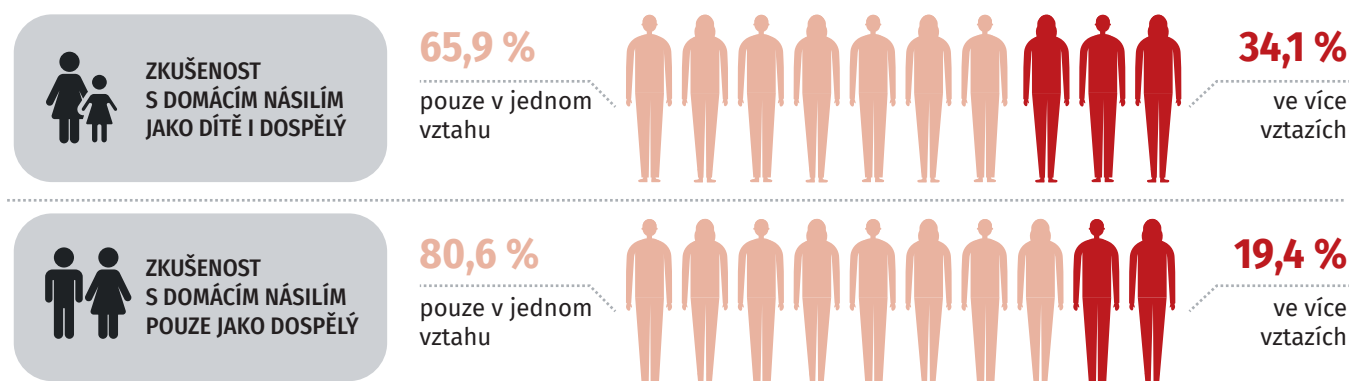

GRAF 2. VÝSKYT DOMÁČÍHO NÁSILÍ V DOMÁCNOSTI RESPONDENTA PODLE ŽIVOTNÍHO OBDOBÍ

Zkušenost s mezigeneračním přenosem, tj. konkrétně přenosem z dětství do dospělosti, byla zaznamenána u třetiny osob, které domácí násilí přímo zažily.

GRAF 3. PODÍL OSOB SE ZKUŠENOSTÍ S DN (2023)

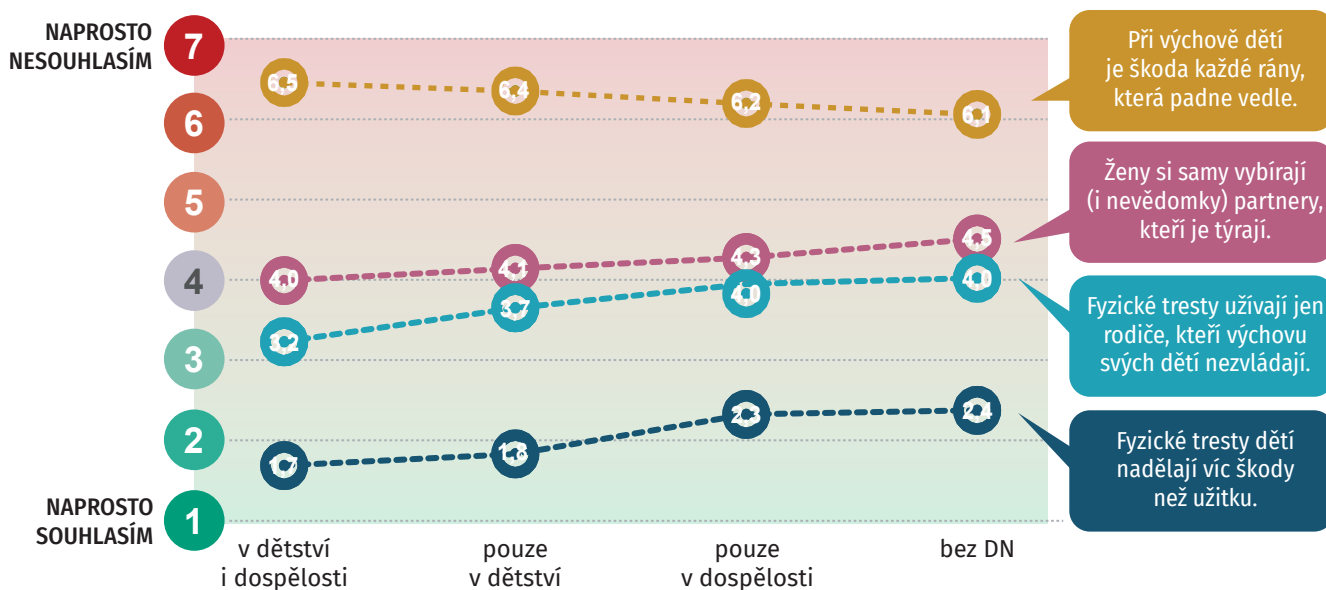

Na přítomnost dítěte u domácího násilí je nahlíženo jako na ohrožení citového a mravního vývoje dítěte ve smyslu trestního zákoníku. Více než polovina respondentů (58,4 %) v dotazníkovém šetření přítomnost dětí u aktů domácího násilí připustila.

POSTOJE RESPONDENTŮ K TÉMATU NÁSILÍ VE SPOLEČNOSTI

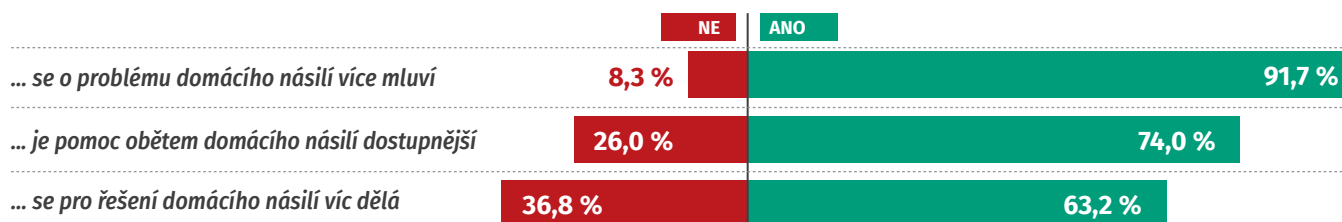
GRAF 4. JAKÝ JE VÁŠ POSTOJ K NÁSLEDUJÍCÍM TVRZENÍM?

(Průměr z odpovědí respondentů na stupnici „1 – naprosto souhlasím“ po „7 – naprosto nesouhlasím“)

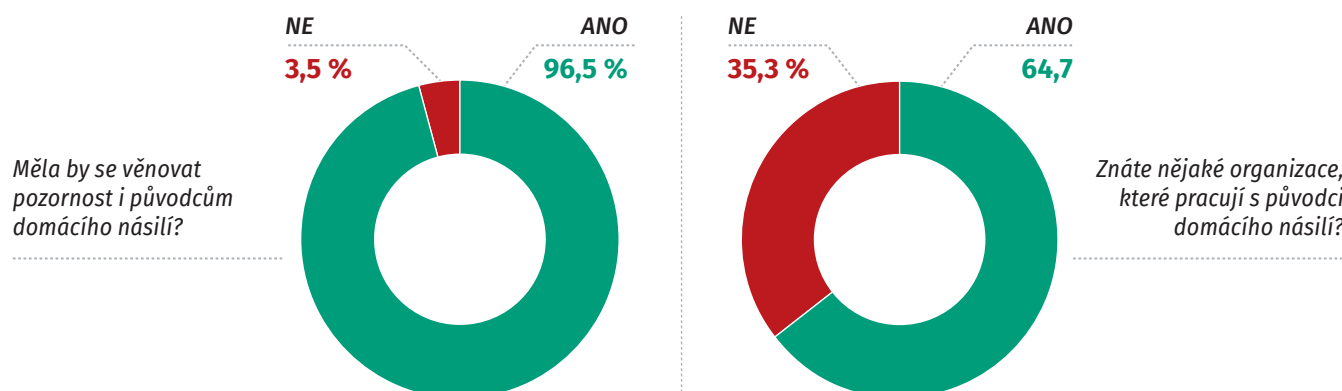

GRAF 5. JAKÝ JE VÁŠ POSTOJ K NÁSLEDUJÍCÍM TVRZENÍM?

Oproti situaci před deseti lety ...

GRAF 6. JAKÝ JE VÁŠ POSTOJ K PRÁCI S PŮVODCI NÁSILÍ?

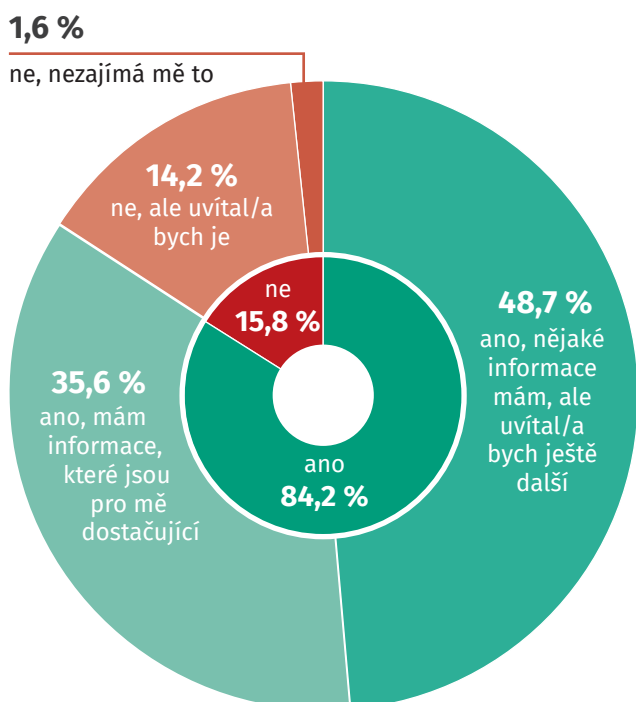

Respondenti s mezigeneračním přenosem DN statisticky významně více odmítají fyzické tresty uplatňované při výchově dětí. Naopak ale méně odmítají vinu oběti na DN. To naznačuje, že zkušenost s mezigeneračním přenosem DN může ovlivňovat postoj k výchově dětí a k přístupu k aktérům násilí. Oproti situaci před deseti lety je podle těchto respondentů podnikáno více kroků směřujících k eliminaci fenoménu domácího násilí. Pro prevenci DN je důležité poskytnout relevantní podporu i původcům násilí ve vztazích.

INFORMOVANOST RESPONDENTŮ O DOPORUČENÉM ZPŮSOBU ŘEŠENÍ DN

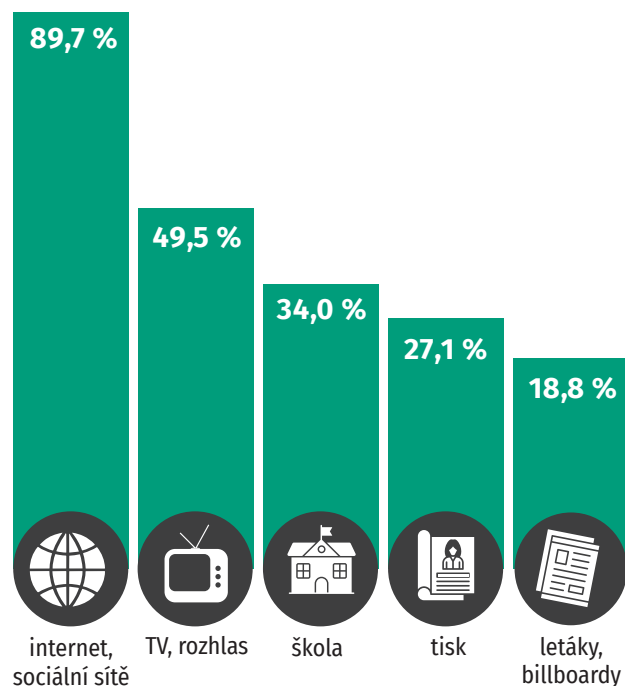
GRAF 7. PODÍL ODPOVĚDÍ RESPONDENTŮ NA OTÁZKU:

Máte informace, jak se zachovat tváří v tvář domácímu násilí?

GRAF 8. PODÍL ODPOVĚDÍ RESPONDENTŮ NA OTÁZKU:

Kde jste se s informacemi o problematice domácího násilí setkal/a?

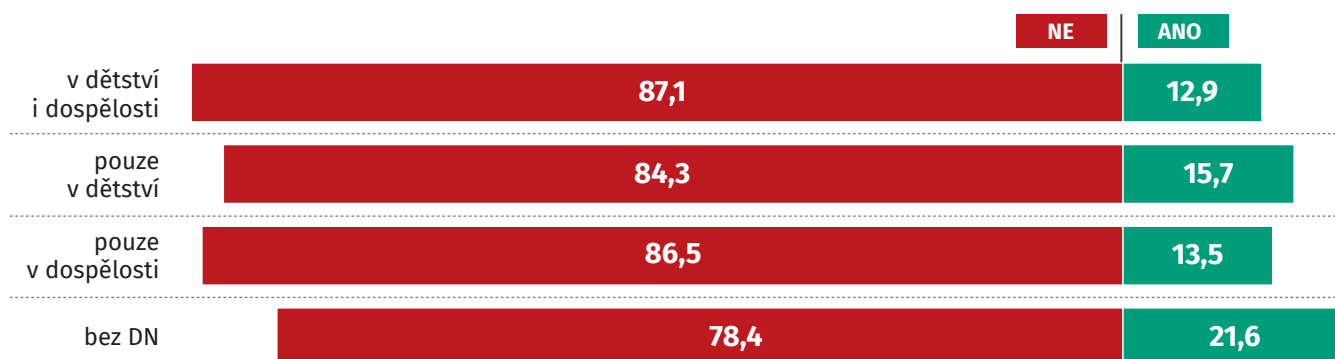
GRAF 9. PODÍL ODPOVĚDÍ RESPONDENTŮ NA OTÁZKU:

Vybaví se Vám název některé organizace pomáhající obětem DN?

GRAF 10. PODÍL ODPOVĚDÍ RESPONDENTŮ NA OTÁZKU:

Myslíte si že je na téma domácího násilí dostatečně upozorňováno?

O domácím násilí je potřeba stále mluvit. Čtyři pětiny osob se domnívají, že na téma domácího násilí není dostatečně upozorňováno. Nastolení tématu domácího násilí, jeho výskyt ve veřejném prostoru, je přitom primární krok k boji proti tomuto fenoménu. Téma domácího násilí nesmí být tabu, aby bylo možné začít jej řešit.

2. KVALITATIVNÍ VÝZKUM S EXPERTY A OSOBAMI SE ZKUŠENOSTÍ S DOMÁCÍM NÁSILÍM

Sběr: březen – prosinec 2023

Metoda sběru dat: : individuální a skupinové rozhovory

Strategie výběru: experti a pracovníci organizací, osoby se zkušeností s DN

Cíl: porozumět kontextu a mechanismu přenosu násilí se zaměřením na faktory, které mohou vést k přenosu DN mezi generacemi

MECHANISMUS PŘENOSU DN

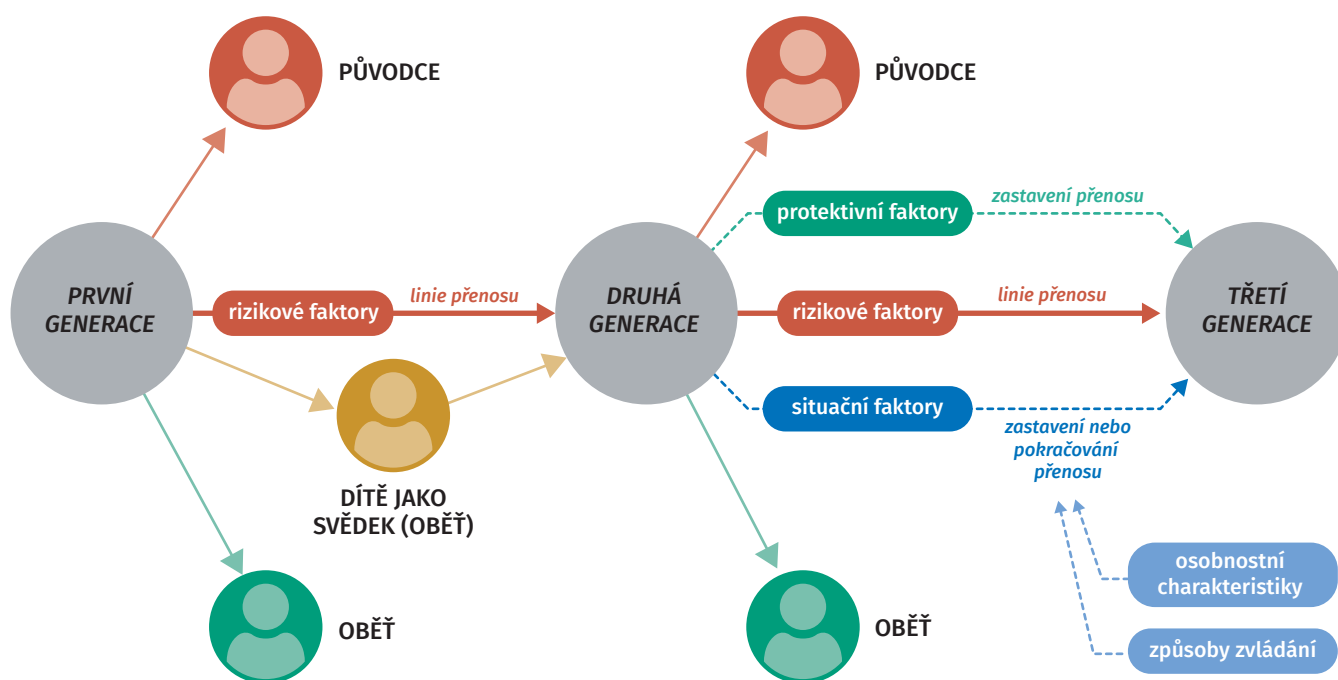
V rámci rozhovorů jsme se dotazovali na situaci v dětství a poté se dále posouvali na časové ose života jedince a jeho rodiny. Díky tomu jsme mohli vydefinovat faktory, které ovlivní, zda k přenosu domácího násilí dojde či nikoliv.

Vedle těchto faktorů hrají velmi významnou roli osobnostní charakteristiky jedince a způsoby zvládání závažných situací, které přítomnost domácího násilí v rodině bezesporu představuje.

Z kvalitativních dat nám vyplynulo, že zásadní pro přenos domácího násilí je zkušenost z dětství. Dítě, které je svědkem (nebo obětí) domácího násilí ve své primární rodině, hraje v přenosu klíčovou roli. Mohou nastat v zásadě tři možnosti, jak se jeho budoucnost bude vyvíjet.

Může dojít k přerušení přenosu násilí, nebo se dítě v dospělosti stane obětí DN, anebo se samo stane původcem násilí.

OBR. 1. LINIE PŘENOSU DOMÁCÍHO NÁSILÍ MEZI GENERACEMI

KROKY K PŘERUŠENÍ TRANSGENERAČNÍHO NÁSILÍ

- dostupnost důvěryhodných míst pomoci pro ohrožené osoby i osoby páchající násilí v blízkých vztazích (děti i dospělí)
- intenzivnější spolupráce organizací zaměřených na ochranu matek a dětí
- prevence cestou osvěty, edukace

KLÍČOVÉ FAKTORY

V rámci výzkumu jsme identifikovali tři nejdůležitější faktory, jež mají významný podíl na tom, zda dojde k přenosu násilí, či k jeho zastavení. **Rizikové faktory** zvyšují riziko přenosu násilí mezi generacemi, zatímco **protektivní faktory** mají opačný účinek, tedy mohou přenos zastavit. **Situační faktory** mohou mít jak rizikový, tak protektivní vliv v závislosti na konkrétní situaci.

1. RIZIKOVÉ FAKTORY

NÁSILÍ JAKO NORMA

V naší společnosti je domácí násilí často považováno za normální či přijatelné chování. Námi oslovení účastníci téměř shodně uváděli, že v jejich rodinách bylo násilí přítomno jako běžná součást života:

„Jde vlastně o pohled české společnosti, která je taky hodně specifická tím, že se o tom nemluví, že se to tutlá. V některých státech není myslitelné, aby někdo šel a seřezal páskem děti, ale u nás je to vlastně běžný styl výchovy.“

2. PROTEKTIVNÍ FAKTORY

DĚTI JAKO MOTIVACE KE ZMĚNĚ

Oběť často motivují ke změně samy děti, a to svým chováním nebo prosbou, aby od původce všichni odešli.

„Manžel dost pil, měl období, kdy pil opravdu hodně. Když synovi bylo 15 pryč, manžel ho taky fyzicky napadl. Kluk začal hrozně brečet a říká, mamko on je na nás hrozně zlý, já už to nevydržím, pojď, půjdeme pryč. Takže jsme se ze dne na den odstěhovali ke staršímu synovi, měl tady blízko byt.“

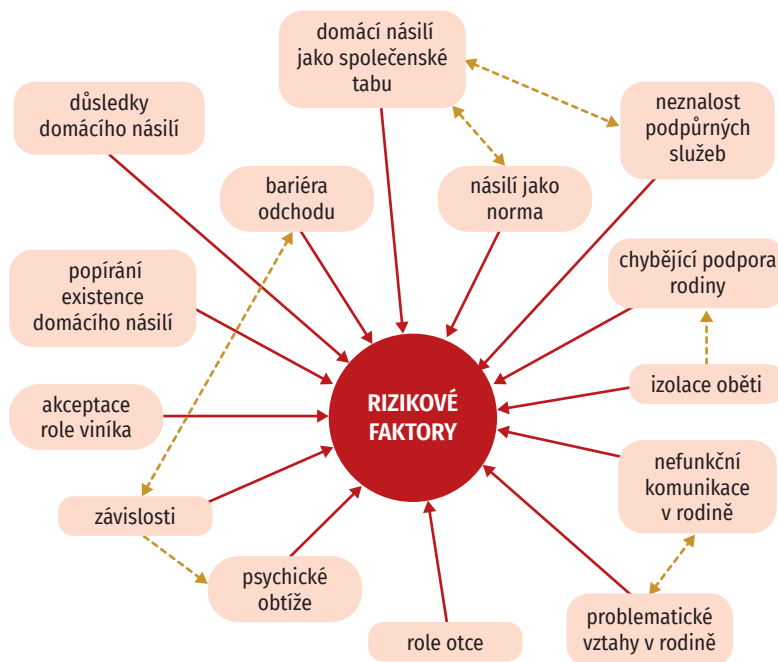
3. SITUAČNÍ FAKTORY

VLIV PREVENCE

Účastníci v rozhovorech upozorňovali na důležitost prevence při mezigeneračním přenosu domácího násilí.

„Bylo by potřeba, aby se o domácím násilí mluvilo, aby měly i děti ve škole přednášky. Myslím si, že díky přednášce by i některé dítě mohlo poznat, že v takové nezdravé rodině vyrůstá. Myslím, že je vždycky větší pravděpodobnost, že se v dospělosti dostane do nezdravého vztahu. Je důležité, aby děti prostě věděly, co je normální a co si líbit nechat nemusí.“

OBR. 2. RIZIKOVÉ FAKTORY

OBR. 3. PROTEKTIVNÍ FAKTORY

OBR. 4. SITUAČNÍ FAKTORY

